

Ενότητα 7

Η ζωή έξω από την πόλη

Το σκιάχτρο

Το 'ντυσαν με παλιόρουχα και το 'στησαν
στη μέση του μεγάλου χωραφιού για δράκο φύλακα.
Όμως εκείνο αγαπούσε τα πουλιά κι εμάς
το ίδιο με τους ήλιους τους ηλιόσπορους.
Έτσι, σαν ήρθαν οι σπουργίτες τιτιβίζοντας
και κάθισαν στο τρύπιο του καπέλο,
τους χαμογέλασε πλατιά,
άνοιξε ορθάνοικτα το στήθος του,
κι οι φίλοι του χτίσανε φωλιά
πλάι στη μεγάλη αχυρένια του καρδιά.

Βούλα Αρβανιτίδη

εικονογράφηση Τίνο Γκαταγάν,
για το βιβλίο *Το σκιάχτρο*, εκδ. Πατάκη

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Πώς παρουσιάζουμε πληροφορίες για ένα γεγονός που συνέβη
- Πώς μετατρέπουμε τις ονοματικές σε ρηματικές φράσεις (και αντίστροφα)
- Πώς κλίνονται τα επίθετα σε -ης, -ης, -ες
- Πώς χρησιμοποιούνται οι κλιτές μετοχές σε -μένος -μένη -μένο

Ολική καταστροφή στις καλλιέργειες

Ανυπολόγιστες είναι οι καταστροφές στα εσπεριδοειδή, τις ελιές και τα κηπευτικά κυρίως στην Κρήτη και την Πελοπόννησο, από την κακοκαιρία των τελευταίων ημερών. Ζημιές στα πορτοκάλια καταγράφονται ήδη και στη Θεσπρωτία, ενώ όσοι δεν είχαν προλάβει να μαζέψουν τις ελιές στη Φθιώτιδα και τη Θάσο τώρα, εκτός από τα κατεστραμμένα δένδρα, έχουν χάσει και τη φετινή σοδειά.

Στα Χανιά οι πρώτες εκτιμήσεις δείχνουν πως οι καταστροφές στις καλλιέργειες, στην κτηνοτροφία, αλλά και στο επαρχιακό και αγροτικό οδικό δίκτυο είναι τεράστιες.

Ζωοτροφές από ελικόπτερο

Τεράστιες καταστροφές έχει προκαλέσει η κακοκαιρία των τελευταίων ημερών στα εσπεριδοειδή και τις ελιές, κυρίως στην Πελοπόννησο και στην Κρήτη.

Ανάλογη κατάσταση έχει δημιουργηθεί και στο νομό Ρεθύμνου, όπου χιλιάδες αιγοπρόβατα βρίσκονται αποκλεισμένα στον Ψηλορείτη και από προχθές οι νομαρχίες σε συνεργασία με την Πολεμική Αεροπορία ρίχνουν ζωοτροφές από αέρος, προκειμένου να περισωθούν όσα ζώα γίνεται. Χθες το απόγευμα, ελικόπτερο «σούπερ πούμα» πραγματοποίησε επιτυχή προσγείωση στον Ομαλό και πήρε στη Σούδα 29 γυναίκες και παιδιά, κυρίως οικογενειών κτηνοτρόφων, που είχαν αποκλει-

Τεράστιες καταστροφές έχει προκαλέσει η κακοκαιρία των τελευταίων ημερών στα εσπεριδοειδή και τις ελιές, κυρίως στην Πελοπόννησο και στην Κρήτη.

σθεί εκεί και τις τελευταίες ημέρες είχαν περάσει δύσκολες ώρες. Οι άνδρες της Πολεμικής Αεροπορίας κατάφεραν επίσης χθες να εντοπίσουν τέσσερις κτηνοτρόφους που είχαν δηλωθεί ως αγνοούμενοι στην ευρύτερη πε-

ριοχή του χωριού Καλλικράτης, στα Σφακιά.

Στο Ρέθυμνο, η ηλεκτροδότηση είχε αποκατασταθεί σε όλες τις περιοχές του νομού λίγο πριν από τα μεσάνυχτα προχθές, αλλά και εκεί οι ζημιές στις καλλιέργειες είναι ανυπολόγιστες, κυρίως στις Σείσες και το Φόδελε. Όπως επισημαίνεται από τις Διευθύνσεις Γεωργίας των νομαρχιών της Κρήτης, το πρόβλημα είναι διπλό: δεν έχουν καταστραφεί μόνον οι σοδειές, αλλά και τα ίδια τα δένδρα, που είτε έσπασαν από το βάρος του χιονιού

και του καρπού τους είτε «κάπκαν» από τον πάγο.

Η κατάσταση όμως δεν είναι καλύτερη στην Πελοπόννησο, αφού στο μεγαλύτερο μέρος τους οι καλλιέργειες των εσπεριδοειδών έχουν υποστεί μεγάλες ζημιές. Μόνο στη Λακωνία, τουλάχιστον το 50% της παραγωγής πορτοκαλιών έχει «καεί» από τον πάγο και μάλιστα εκτιμάται πως φέτος ίσως δε γίνουν εξαγωγές.

εφημερίδα *Τα Νέα*, 9/1/02 (διασκευή)

1. Το κείμενο που διαβάσατε είναι ένα άρθρο εφημερίδας που μας παρουσιάζει μια είδηση. Ποιες είναι οι βασικές πληροφορίες που μας δίνει; Θα τις βρείτε απαντώντας τις ερωτήσεις:

- α. Για ποιο θέμα μιλάει το άρθρο;
- β. Πού και πότε συνέβη το γεγονός;
- γ. Ποια είναι η σημασία του γεγονότος και ποιους σοβαρούς κινδύνους δημιούργησε;
- δ. Με ποιον τρόπο αντιμετωπίστηκαν οι κίνδυνοι;

2. α. Πώς, κατά τη γνώμη σας, μπορεί να επηρεάσει τη ζωή των κατοίκων ένα τέτοιο γεγονός μακροπρόθεσμα, δηλαδή για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα;

β. Ποια είναι, λοιπόν, τα συμπεράσματα που μπορείτε να βγάλετε για τη ζωή μακριά από τα μεγάλα αστικά κέντρα, δηλαδή στο χωριό και κοντά στη φύση; Ποιες δυσκολίες ή καθημερινά προβλήματα νομίζετε ότι αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι αυτών των περιοχών;

3. Αν ξεφυλλίσουμε οποιαδήποτε εφημερίδα, «το μάτι μας πέφτει» στους **τίτλους των άρθρων**, που δίνουν συνήθως το βασικό θέμα της είδησης. Παρατηρήστε ότι ο τίτλος αυτού του άρθρου είναι τυπωμένος διαφορετικά από το υπόλοιπο κείμενο. Ποιες διαφορές βλέπετε και γιατί, κατά τη γνώμη σας, συμβαίνει αυτό;

4. Πολλά άρθρα συχνά συνοδεύονται από φωτογραφίες. Κοιτάξτε τη φωτογραφία που υπάρχει στο άρθρο. Ποια πληροφορία της είδησης απεικονίζεται; Διαβάστε και τη **λεζάντα**, δηλαδή το μικρό κείμενο που σχολιάζει ή περιγράφει τη φωτογραφία και βρίσκεται κάτω από αυτή.

5. Ο δημοσιογράφος, μόλις τελείωσε το άρθρο, έψαξε να βρει τον κατάλληλο τίτλο. Για να τραβήξει το ενδιαφέρον του κοινού, δε χρησιμοποίησε ρήμα στον τίτλο, αλλά μια ονομαστική φράση που δε φανερώνει ποιος και πότε έκανε κάτι. Έγραψε λοιπόν:

«Ολική καταστροφή στις καλλιέργειες».

Για το ίδιο θέμα διαβάζετε στις εφημερίδες ένα άρθρο με τίτλο: **«Υποβολή αιτήσεων από τους αγρότες για αποζημιώσεις».** Τι θα έγραφε ο δημοσιογράφος, αν ήθελε να τονίσει ποιος κάνει την ενέργεια και πότε;

Συμπληρώστε: «Οι αγρότες.....».

6. Στο άρθρο συναντήσαμε το επίθετο **επιτυχής**. Ας θυμηθούμε πώς κλίνονται τα επίθετα σε **-ης, -ης, -ες** συμπληρώνοντας τον πίνακα.

Ενικός αριθμός			
Όνομ.	ο επιτυχής	η επιτυχής	το επιτυχές
Γεν.	του επιτυχούς	της επιτυχούς	του επιτυχούς
Αιτ.	τον επιτυχή	την επιτυχή	το επιτυχές
Κλητ.			
Πληθυντικός αριθμός			
Όνομ.	οι επιτυχείς	οι επιτυχείς	τα επιτυχή
Γεν.	των επιτυχών	των επιτυχών	των επιτυχών
Αιτ.	τους επιτυχείς	τις επιτυχείς	τα επιτυχή
Κλητ.			

Αντί για επίθετα, χρησιμοποιούμε αρκετές φορές **μετοχές παθητικού παρακειμένου**, για παράδειγμα: *επιτυχημένος* αντί για *επιτυχής*. Οι μετοχές αυτές προέρχονται από ρήματα αλλά έχουν **λειτουργία επιθέτου**: συνοδεύουν ουσιαστικά και τους δίνουν μια ιδιότητα. Επίσης, μπορεί να σχηματίζουν και επίρρημα, π.χ. *επιτυχημένα*. Άλλα παραδείγματα: *δυστυχημένος* (αντί για *δυστυχής*), *ευτυχημένος* (αντί για *ευτυχής*), *συνηθισμένος* (αντί για *συνήθης*).

7. Στο παρακάτω κείμενο μπορείτε να συμπληρώσετε τα γράμματα που λείπουν στις μετοχές; Μετά, βρείτε από ποια ρήματα προέρχονται και σκεφτείτε ποιες έχουν λειτουργία επιθέτου:

Ο κόσμος ήταν συγκεντρ...μένος στην πλατεία του χωριού. Ακόμα και από τα πιο απομακρ...μένα σπίτια του χωριού είχαν έρθει ντυμένοι με τα καλά τους οι χωρικοί. Τα πρόσωπα φαίνονταν πρόσχαρα, σχεδόν ευτυχ...μένα. Τα βλέμματα όλα ήταν στρα...μένα στο Δημαρχείο. Σε λίγο, στο άνοιγμα της πόρτας φάνηκε το τιμώμενο πρόσωπο, ένας φημ...μένος επιστήμονας, προσκεκλ...μένος των αρχών του χωριού.

8. Μετά την κακοκαιρία, το Υπουργείο Γεωργίας εξέδωσε ανακοίνωση για να ενημερώσει τους αγρότες. Συμπληρώστε τα κενά με τις λέξεις από τον πίνακα που ακολουθεί. Μην ξεχάσετε να κάνετε τις απαραίτητες αλλαγές.

ηλεκτροδότηση, αποζημίωση, παραγωγή, θερμοκήπιο, εσπεριδοειδές, χιονόπτωση, καλλιέργεια, αγρότης

Ανακοίνωση

Το Υπουργείο Γεωργίας, μετά τις πρόσφατες που έπληξαν πολλές περιοχές της χώρας και επέφεραν καταστροφές στις και κυρίως στα του νομού Λακωνίας, ανακοινώνει τα ακόλουθα μέτρα:

- Θα δοθούν έγκαιρα οι στους των οποίων η καταστράφηκε.
- Η Αγροτική Τράπεζα θα χορηγήσει ειδικά δάνεια για να διορθωθούν οι ζημιές στα που γκρεμίστηκαν από το χιόνι.

Παράλληλα, σε συνεργασία με τη ΔΕΗ, γίνεται προσπάθεια να αποκατασταθεί έγκαιρα η στις περιοχές που έχουν πληγεί.

9. Η χώρα αντιμετωπίζει ένα μεγάλο κύμα κακοκαιρίας και τα προβλήματα είναι πολλά στις διάφορες γεωγραφικές περιοχές. Ως δημοσιογράφοι, έχετε συγκεντρώσει ορισμένες πληροφορίες για την κατάσταση και τις έχετε καταγράψει στον ακόλουθο πίνακα. Φροντίστε να βρείτε και τις υπόλοιπες:

ποιο είναι το γεγονός;	πλημμύρες	θαλασσοταραχή	κατολισθήσεις
πού συνέβη;	Αθήνα	Αιγαίο πέλαγος	ορεινά χωριά Ηπείρου
πότε συνέβη;	χτες το βράδυ	όλη την περασμένη εβδομάδα	χτες το απόγευμα
ποιοι σχετίζονται με αυτό;	κάτοικοι νοτίων προαστίων	κάτοικοι Κυκλάδων	κάτοικοι χωριών
πώς συνέβη; (αίτια - συνθήκες)			
ποια είναι η έκταση, η σπουδαιότητά του;			
ποιους σοβαρούς κινδύνους δημιούργησε το γεγονός;			
με ποιον τρόπο αντιμετωπίστηκαν οι πιο σοβαροί κίνδυνοι;			

Αφού συγκεντρώσατε, λοιπόν, όλες τις απαραίτητες πληροφορίες, είναι ώρα να ετοιμάσετε το άρθρο σας για το αυριανό φύλλο της εφημερίδας. Εκτός από τα γεγονότα, είναι χρήσιμο να πείτε και τη δική σας άποψη, πώς βλέπετε δηλαδή εσείς όσα έγιναν. Στον τίτλο μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ονομαστική φράση. Στο τέλος, ελέγξτε αν έχετε παρουσιάσει αναλυτικά την είδηση, με όλες τις λεπτομέρειες που συγκεντρώσατε.

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Πώς περιγράφουμε χώρους που μας κάνουν να νιώθουμε έντονα συναισθήματα
- Πώς μιλάμε κυριολεκτικά ή μεταφορικά για κάτι
- Πώς ξεχωρίζουμε μια απλή από μια επαυξημένη πρόταση

Τριάντα εννιά καφενεία και ένα κουρείο

Η πολύτιμη σχέση με τον παππού μου μου άνοιξε τον δρόμο μιας ιδιαίτερης αγάπης για τα καφενεία. Το χωριό μου τότε είχε πολλά και ωραία καφενεία.

«Άντε να πάμε στον καφενέ» έλεγε ο παππούς και μου έκλεινε πονηρά το μάτι.

Συχνά με έπαιρνε μαζί του και μου έδινε τα λουκούμια όταν κέρδιζε τους φίλους του στην πρέφα. «Πάμε στον λουκουμέ» έλεγα εγώ από μέσα μου και γελούσα και χαιρόμουνα με το αστείο μου, σαν την παροιμία που λέει «Γιάννης κερνά, Γιάννης πίνει». Για μένα λοιπόν τα καφενεία του χωριού μου ήταν μεγάλα λουκούμια με παράθυρα που είχαν θέα προς τη θάλασσα και ωραία μαρμάρινα τραπέζια. Άλλα καφενεία είχαν χρώμα και γεύση τριαντάφυλλου, άλλα πράσινης μέντας και άλλα ήταν κεχριμπαρένια και μοσχοβολούσαν μέλι και κερί. Όμως όλα τα λουκούμια-καφενεία μύριζαν στο βάθος τους καφέ και ούζο και γαρίδες με ντομάτα.

Στον Μόλυβο δεν έχει πια ούτε ένα καφενείο. Όταν τα βράδια του καλοκαιριού μαζεύουν την τουριστικήπραμάτεια και κλείνει η αγορά, βγαίνω απ' το παραθυράκι του μυαλού μου και φέρνω έναν χειμώνα όλο γούστο.

Η μάνα μου μόλις σιδέρωσε τις πετσέτες του μαγαζιού μας κι εγώ τις παίρνω ζεστές ζεστές και τις πηγαίνω στο κουρείο του πατέρα μου.

Τα χέρια του μυρίζουν κολόνια, τα μάτια του στολίζουν την αγορά. Το κουρείο μας καθαρό, μυρωδάτο, αρχοντικό, με τα παλιά καρυδένια έπιπλα και τους μεγάλους καθρέφτες. Μέσα τους βλέπω το λιμάνι, τις τράτες, το ηλιοβασίλεμα.

Τότε με κατακλύζει μια μυρωδιά από κολόνια, καφέ και αθερίνα τηγανητή. Τα κουκουλώνει όλα γλυκά, αθόρυβα.

Μέσα στη νύχτα και στη μυρωδιά ξεφυτρώνουν και πάλι τα λουκούμια-καφενεία μου. Καθαρίζω την άχνη τους και αναγνωρίζω τα μαρμάρινα τραπέζια, τα ποτηράκια του ούζου, τα μικρά

Ενότητα 7 Η ζωή έξω από την πόλη

κανονάκια του κονιάκ, τα πιατέλια με τους μεζέδες και τα ψωμάκια αντίδωρα.

Ακούω τους χτύπους των χεριών στο χαρτοπαίγνιο, τις ζαριές και τις μουσικές παρηγοριές απ' το τζουκμπόξ...

Εξαίρεση οι Κυριακές με τις γυναίκες, περιποιημένες, αρωματισμένες, με κόκκινα κραγιόν και άσπρα κολιεδάκια, σε οικογενειακές εξόδους, υποβρύχιες γλυκές κοινωνίες βανίλιας μέσα στα λουκούμια-καφενεΐα μου.

Γλείφω την άχνη απ' τα χείλη μου. Σκουπίζω και τα υπολείμματα που έπεσαν στο γαλάζιο φουστανάκι μου. Τα φώτα στους δρόμους χαμηλώνουν. Δώδεκα, μεσάνυχτα. Πρέπει να γυρίσω στο σπίτι. Είναι αργά.

Παίρνω βιαστικά άχνη από το χάρτινο κουτί των λουκουμιών, ρίχνω μπόλικη στα τζάμια, στις πόρτες, στα παράθυρα, στα κεραμίδια, στους πέτρινους τοίχους, να τα κρύψω, να τα κρύψω τα λουκούμια-καφενεΐα μου. Να μην τα δει κανείς. Κανείς να μη μου τα πάρει.

Φωτεινή Φραγκούλη, 39 καφενεΐα και ένα κουρείο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 1999

1. Βρείτε πληροφορίες από την περιγραφή που διαβάσατε και προσπαθήστε να απαντήσετε:

- α. Πού βρίσκονταν τα καφενεΐα;
- β. Πώς ήταν τα καφενεΐα (εξωτερική όψη και εσωτερικοί χώροι);
- γ. Ποιούς συναντούσε κανείς στα καφενεΐα τις καθημερινές και ποιους τις Κυριακές; Τι έκαναν;
- δ. Ποιο πρόσωπο έκανε τη συγγραφέα να αγαπήσει τα καφενεΐα; Πώς χαρακτηρίζει τη σχέση της με το πρόσωπο αυτό;
- ε. Πού ήταν το κουρέιο του πατέρα της και πώς ήταν εσωτερικά;

2. Γιατί η Φωτεινή Φραγκούλη αποκαλούσε τον καφενέ «λουκουμέ»;

Πώς νομίζετε ότι ένιωθε κάθε φορά που βρισκόταν σε καφενεΐο; Βρείτε στην πρώτη παράγραφο συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις που μιλάνε για τα συναισθήματά της.

3. α. Η συγγραφέας χρησιμοποιεί το **πρώτο ενικό πρόσωπο** και γενικά **φράσεις** και **λέξεις που μιλάνε για τις αναμνήσεις της** από τους ανθρώπους και τα καφενεΐα του Μόλυβου (η σχέση με τον παππού μου..., μου έδινε λουκούμια, με έπαιρνε μαζί του, για μένα...).

Μπορείτε να βρείτε κι άλλες λέξεις ή φράσεις με τις οποίες μιλάει για την προσωπική της διάθεση; Ποια νομίζετε ότι είναι η διάθεση αυτή (σοβαρή, κωμική, νοσταλγική, ειρωνική, μελαγχολική...);

β. Το κείμενο είναι γεμάτο από **εικόνες** που έχουν σχέση με τις αισθήσεις μας, π.χ.:

Τα καφενεΐα είχαν θέα προς τη θάλασσα και ωραία μαρμάρινα τραπέζια. (οπτική)

Ακούω τις μουσικές παρηγοριές απ' το τζουκμπόξ. (ακουστική)

Μοσχοβολούσαν μέλι και κερί. (οσφρητική)

Γλείφω την άχνη από τα χείλη μου. (γευστική)

Μπορείτε να βρείτε μερικές ακόμα από το κάθε είδος;

Στο κείμενο συχνά η γλώσσα χρησιμοποιείται **μεταφορικά** και όχι **κυριολεκτικά**. Για παράδειγμα, η συγγραφέας λέει ότι *τα καφενεΐα είχαν χρώμα και γεύση τριαντάφυλλου ή πράσινης μέντας*. Έτσι, «μεταφέρει» ιδιότητες των λουκουμιών στα καφενεΐα και μας πληροφορεί καλύτερα για το τι σημαίνουν γι' αυτή και μόνο τα παλιά καφενεΐα του τόπου της.

4. Προσπαθήστε να βρείτε κι εσείς άλλες μεταφορές στο κείμενο.

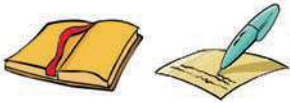

Μερικές προτάσεις είναι πολύ σύντομες, έχουν μόνο τους **κύριους όρους**. Όπως ξέρουμε, τις προτάσεις αυτές τις λέμε **απλές**. Π.χ. *Τα καφενεία ήταν πολλά.*

Συνήθως όμως οι κύριοι όροι συνοδεύονται από άλλους, που δεν είναι τόσο σημαντικοί, αλλά συμπληρώνουν τους κύριους όρους. Αυτοί οι **δευτερεύοντες όροι** μπορεί να είναι: επίθετα, διάφορα επιρρήματα, φράσεις με προθέσεις κ.ά. Οι προτάσεις, έτσι, γίνονται πιο «πλούσιες» και πιο ακριβείς.

Π.χ. *Για μένα λοιπόν τα καφενεία του χωριού μου ήταν μεγάλα λουκούμια με παράθυρα. Τα βράδια του καλοκαιριού μαζεύουν την τουριστική πραμάτεια.*

Οι παραπάνω προτάσεις λέγονται **επαυξημένες**.

5. Σε τρεις μικρές παραγράφους γράφετε μια ιστορία για να τη διαβάσετε στην τάξη. Συμπληρώνετε τις απλές προτάσεις που ακολουθούν με λέξεις από τα συννεφάκια και άλλες δικές σας, ώστε να γίνουν επαυξημένες. Στην πρώτη παράγραφο μπορείτε να μιλήσετε για τον παππού και τη γιαγιά, στη δεύτερη για το σπίτι τους στο χωριό και στην τρίτη για τον σκύλο τους.

Θυμάμαι τον παππού και τη γιαγιά.

Ο παππούς και η γιαγιά με κέρναγαν πορτοκαλάδες και υποβρύχια.

Το σπίτι είχε μια κληματαριά.

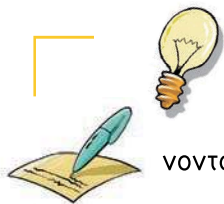
Είχαν έναν σκύλο.

Ο σκύλος κι εγώ παίζαμε.

μαλλιαρός
κεφάλτος
φιλόξενος
πέτρινος

γύρω
κοντά
συχνά
βιαστικά

τα απογεύματα
στο βάθος
με τον παππού και τη γιαγιά
προς τη θάλασσα

6. α. Περιγράψτε τη φωτογραφία. Πού νομίζετε ότι ζουν οι άνθρωποι που φαίνονται σ' αυτή; Από πού το καταλαβαίνετε; Τι ακριβώς κάνουν;

β. Ποια συναισθήματα νιώθετε όταν κοιτάζετε αυτή τη φωτογραφία;

γ. Μπορείτε να φανταστείτε τι συζητούν τα πρόσωπα που φαίνονται στη φωτογραφία; Γράψτε τους διαλόγους.

7. Η συγγραφέας Φωτεινή Φραγκούλη συγκεντρώνει κείμενα από τα παιδιά της Στ' τάξης του σχολείου σας με θέμα: «Ένας χώρος όπου έχω περάσει πολύ καλά ή καθόλου καλά».

Στο δικό σας κείμενο μην ξεχάσετε να πείτε:

- ➡ **πού** ήταν ο χώρος / **πώς** ήταν απ' έξω και πώς από μέσα
- ➡ **πώς** γνωρίσατε το χώρο αυτό
- ➡ **ποιους** συναντούσατε εκεί
- ➡ **γιατί** πηγαίνατε
- ➡ **πώς** νιώθατε κάθε φορά που βρισκόσασταν εκεί

Χρησιμοποιήστε μερικές **μεταφορές** και **εικόνες** για να περιγράψετε καλύτερα την προσωπική σας διάθεση.

8. Διαβάζουμε στο κείμενο: «Η πολύτιμη σχέση με τον παππού μου μου **άνοιξε** τον δρόμο μιας ιδιαίτερης αγάπης για τα καφενεία».

Διαβάστε τις προτάσεις που ακολουθούν στην αριστερή στήλη και στη συνέχεια αντιστοιχίστε τις με τις σωστές σημασίες τους, στη δεξιά στήλη. Μπορείτε να σημειώσετε ποιες από τις προτάσεις έχουν κυριολεκτική και ποιες μεταφορική σημασία;

Πρέπει να ανοίξω έναν
τραπεζικό λογαριασμό.

Άνοιξε την πόρτα.

Άνοιξε τ' αυτιά σου, να
μη σου ξεφύγει τίποτε!

Η ανακάλυψη αυτή θα
ανοίξει νέους δρόμους
στην επιστήμη.

Δημιουργώ καινούριες
προοπτικές, χαράζω νέα
πορεία.

Δίνω βάση, προσέχω.

Απελευθερώνω το πέρασμα.

Ξεκινώ συναλλαγές, αποκτώ
δικαίωμα κατάθεσης και
ανάληψης χρημάτων.

9. Το κείμενο που ακολουθεί μας πληροφορεί για τα καφενεία ενός άλλου χωριού στη Μυτιλήνη, στην Αγιάσο. Συμπληρώστε όλα τα [] που λείπουν.

Στα καφεν—α της Αγιάσου είναι δύσκολο να φύγ—ς ξένος, χωρίς να σε ρωτ—σουν ποιος είσαι και να σε καλέσουν για ένα ούζο. Αυτό όμως είναι συνήθ—α και σε όλα τα άλλα χωριά της Λέσβου. Η βόλτα καταλ—γει σε μεζέδες, ούζα, κεράσματα και γνωριμ—α με όλους τους πελάτες των καφεν—ων, αλλά και με όσους τυχαίνει να περνούν.

Φωτεινή Φραγκούλη, 39 καφενεία και ένα κουρείο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 1999

Με τι θα ασχοληθούμε:

- Πώς περιγράφουμε μια σειρά από πράξεις, π.χ. έθιμα ή κοινωνικά γεγονότα και εκδηλώσεις
- Πώς χρησιμοποιούμε τον ενεστώτα και τον αόριστο
- Πώς κάνουμε μια περίληψη

Καλοκαίρι με δρεπάνι, τ

Το καλοκαίρι περνάω
στο σπίτι του παππού,
στη Ρούμελη. Τελευταία μου
ανακάλυψη εκεί ήταν ένα
παλιό ημερολόγιο.
Στην ετικέτα έγραφε:
«Μυστικό ημερολόγιο του
Θοδωρή και της Μυροίνας».
Ο Θοδωρής και η Μυροίνα είναι
ξαδέφια της γιαγιάς μου, που
σήμερα έχουν πατήσει τα
εξήντα. Άνοιξα το «μυστικό»
ημερολόγιο και το ρούφηξα
σαν χρανίτα λεμόνι

Δευτέρα 1η Ιουνίου, δηλαδή του Θεριστή, 1950

Πρώτη του Θεριστή σήμερα. Ο μπαμπάς λέει ότι θα 'χουμε πολύ καλή σοδειά γιατί έβρεξε πολύ το Μάρτη. Φέτος θα μας πάρει μαζί στο χωράφι να βοηθήσουμε. Γι' αυτό σηκώθηκα από τις 5 το πρωί και γράφω βιαστικά... Ο μπαμπάς ήδη σαμαρώνει και ταΐζει το ζώο. Φωνάζει τον Θοδωρή να φέρει τα δρεπάνια. Η μαμά Βάζει ψωμί, ελιές και κρεμύδια στο σακούλι μας. Ανάστα ο Κύριος είναι το σπίτι... Πάω!

Μυροίνα (Μ.)

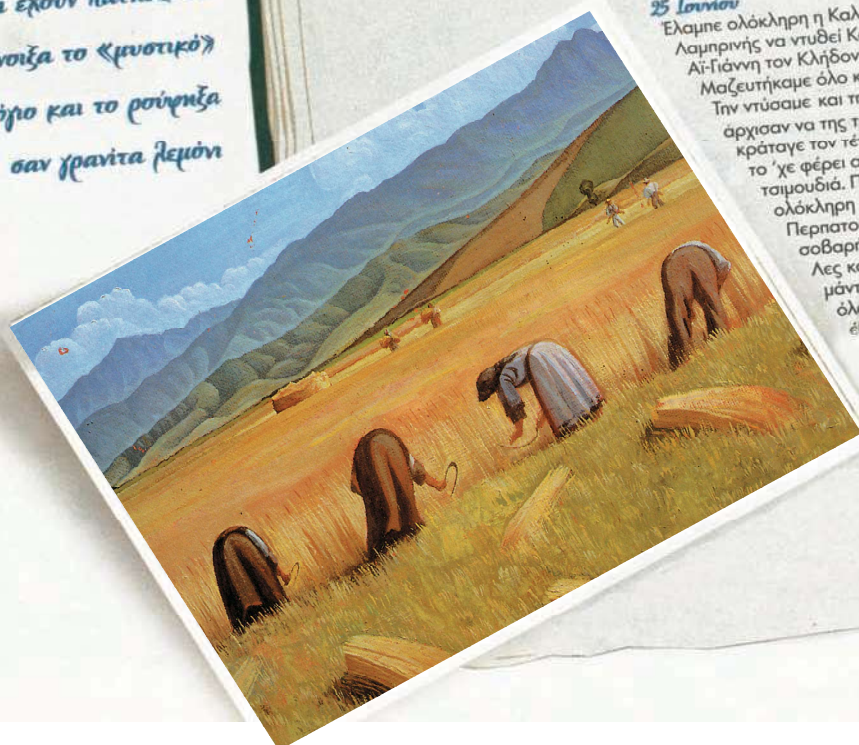
1η Ιουνίου, αργά το βράδυ

Νύχτα ακόμη ξεκινήσαμε μαζί και με τους άλλους θεριστές που δουλεύουν στο χωράφι μας. Και αυτοί μαζί με όλη τους την οικογένεια. Αξημέρωτα φτάσαμε στο χωράφι. «Ωρα καλή κι ευλογημένη μας!» είπε η μάνα μου στις άλλες γυναίκες, για ν' αρχίσουν. «Καλά μπρεκέτια!» απάντησαν οι άντρες και μεμιάς, φραπ φριπ, άναψαν τα δρεπάνια στο σταροχώραφο μας. Στην αρχή κοίταζα σαν χαμένος... Οι πιο αδύναμοι άντρες, με τα μεγάλα δρεπάνια, δούλευαν στη μέση του χωραφιού. Οι πιο αδύναμοι, με τα μικρά, στις άκρες. «Το σταυρό πρώτα!» φώναζε ο πατέρας. Θέρισαν πρώτα ένα κομμάτι σε σχήμα σταυρού. Για την καλή αρχή, λέει. Μετά τις πρώτες πέντ' έξι γιεριές, η μάνα μου πέρασε το δρεπάνι στον ώμο για να ελευθερώσει τα χέρια της, πήρε τα στάχυα, ξεχώρισε τα πιο μακριά και τα 'δωσε. Το πρώτο δεμάτι έτοιμο. Μπήκα κι εγώ στη δουλειά. Με τους πιο αδύναμους τώρα. Του χρόνου ελπίζω στους δυνατούς. Όταν ανέβηκε ο ήλιος για τα καλά, μαζευτήκαμε κάτω από το δέντρο ιδρωμένοι και κατακόκκινοι! Φάγαμε και ήπιαμε και τραγουδήσαμε.

Θοδωρής (Θ.)

25 Ιουνίου

Έλαμπε ολόκληρη η Καλλινίτσα. Φέτος ήταν σειρά της Λαμπρινής να ντυθεί Καλλινίτσα, δηλαδή νύφη για τον Αϊ-Γιάννη τον Κλήδονα. Η Λαμπρινή είναι 12 χρόνων. Μαζευτήκαμε όλο κορίτσια και γυναίκες στο σπίτι της. Την ντύσαμε και τη στολίσαμε. Όταν τη βγάλαμε έξω άρχισαν να της τραγουδούν. Η Καλλινίτσα κράταγε τον τέτσηρη με το αμίλητο νερό, που το 'χε φέρει από την πηγή δίχως να βγάλει τσιμουδιά. Πήγαινε μπροστά κι από πίσω ολόκληρη πομπή οι φίλες της. Περπατούσε αργά και ήταν πολύ σσοβαρή. Σαν ιέρεια, σαν θεά έμοιαζε. Λες και την ώρα εκείνη γινόταν μάντισσα αληθινή. Τη σεργιανίσαμε σ' όλο το μαχαλά και η κάθε κόρη έβγαζε κάτι δικό της και το 'ριχνε στο

Πουγκράνα και αμίλητο νερό!

δοχείο με το αμίλητο νερό. Άλλη βραχιόλι, άλλη κουπί, άλλη το χτένι της. Το βράδυ η μάνα της Λαμπρινής έβγαλε τον τέτσηρη με το αμίλητο νερό στον μπαχταε της. Εκεί θα έμενε όλο το βράδυ, κάτω από τ' άστρα. Φαίνεται πως τ' άστρα θα το μαγεύουν. Έπειτα ανάψαμε φωτίες και τις πήδουσαμε και παίζαμε.

Ο μπαμπάς λέει ότι τις φωτίες του Αϊ-Γιαννίου τις ανάβουμε για να δυναμώσουμε τον ήλιο, που μπαίνει σε άλλη τροχιά μετά τις 21 Ιουνίου, πιο αδύναμη. Και για να κάνουμε μια καινούργια, καθαρή αρχή, «να φύγει το κακό, να μείνει το καλό», λέει.

Πέμπτη 10 Ιουλίου, του Αλωνάρη

Σήμερα πήγα με τον μπαμπά στο αλώνισμα. Ο πατέρας με κάθισε πάνω στο άλογο, για να έχει βάρος το ζώο και να πιάνει καλύτερα η δοκάντα τα άχυρα. Η δοκάντα είναι ένα επίπεδο ξύλο με τσακμακόπετρες από κάτω. Αυτές κάνουν τη δουλειά, το ξεχώρισμα του καρπού. Μόλις μ' έβαλε ο μπαμπάς στο άλογο, ο αλωνάρης έδεσε το σχοινί των αλόγων στον στρίγερο, στο ξύλο που είναι στημένο στη μέση του αλωνιού. «Απλώσει!» φώναξε στ' άλογο ο αλωνάρης, και τους έδωσε μια στα πεισινά με τα καμουτσίκια. Παραλίγο να γκρεμιστώ! Όταν τυλίχτηκε το σχοινί στον στρίγερο, ο αλωνάρης ξαναφώναξε στ' άλογο «Άλλαξε!», κι αυτά τα καμημένα άρχισαν να τρέχουν από την αντίθετη πλευρά. Εγώ το απολάμβανα πια να τρέχω στην πλάτη του αλόγου και να βλέπω να πετούνται τ' άχυρα δεξιά κι αριστερά. Η σοδειά φέτος είναι καλή, λέει ο μπαμπάς.

15 Ιουλίου

Χαρά μεγάλη έχω. Θα πάμε φέτος σε ΟΛΑ τα πανηγύρια. 17 Ιουλίου της Αγίας Μαρίας, 20 του Προφήτη Ηλία, 26 της Αγίας Παρασκευής και 28 του Αγίου Παντελεήμονα... Του Αϊ-Λια θ' ανέβουμε στο εκκλησάκι, στην κορφή του βουνού, με τα πόδια! Θα κοιμηθούμε κάτω από τ' άστρα και θα πούμε πάλι την ιστορία του κουβαλούσε ένα κουπί και θα πούμε πάλι την ιστορία του προφήτη που κουβαλούσε ένα κουπί παντού και ρωτούσε τι ήταν αυτό που κουβαλά. Κι όλοι του λέγανε κουπί. Μα όταν κάποιος του απάντησε ότι είναι ξύλο, δε γνώριζε δηλαδή τη θάλασσα, τότε έστησε πια το καλύβι του κι έμεινε εκεί μια ζωή. Την ιστορία αυτή τη λένε κάθε χρόνο, μα κάθε φορά την ακούω σαν να 'ταν καινούργια.

πίνακες του Δ. Γιολλάσπ

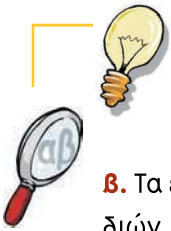
1. Διαβάσατε το απόσπασμα από ένα παιδικό ημερολόγιο. Έχετε πολλές άγνωστες λέξεις; Βρείτε τη σημασία τους στο λεξικό. Δείτε, τώρα, αν καταλάβατε το κείμενο απαντώντας στις ερωτήσεις με σωστό (Σ) ή λάθος (Λ).

- α. Το παλιό ημερολόγιο το ανακάλυψε η συγγραφέας του κειμένου στο σπίτι του παππού της στη Ρούμελη.
- β. Το ημερολόγιο είναι γραμμένο από δύο παιδιά, τη Μυρσίνη και το Θοδωρή, που ζουν σήμερα στο χωριό.
- γ. Την 1η Ιουνίου ξεκινάει ο θερισμός στα χωράφια και γι' αυτό ονομάζεται πρώτη του θεριστή.
- δ. Το αλώνισμα είναι το ξεχώρισμα του καρπού από τα άχυρα.
- ε. Τα πανηγύρια γίνονται για να γιορταστεί κάποιος άγιος ή αγία και είναι ένα μεγάλο γεγονός για το χωριό.

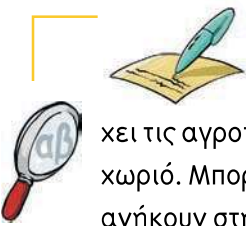
Για μεγαλύτερη σιγουριά, εντοπίστε στο κείμενο τα στοιχεία που δικαιολογούν τις απαντήσεις σας.

πίνακας του Δ. Γιολλάση

- 2. α.** Ο θερισμός και το αλώνισμα πιστεύετε ότι γίνονται και στη σημερινή εποχή με τον ίδιο τρόπο που μας περιγράφουν τα παιδιά; Αν όχι, μήπως ξέρετε με τι μέσα γίνονται;
- β.** Τα έθιμα του χωριού ζωντάνευαν κάθε χρόνο, όπως μαθαίνουμε από το ημερολόγιο των παιδιών. Πιστεύετε ότι το ίδιο ισχύει και στη σημερινή εποχή; Αιτιολογήστε την άποψή σας.

- 3. α.** Το κείμενο μπορεί να χωριστεί σε δύο μεγάλες ενότητες. Η μια θα περιέχει τις αγροτικές δραστηριότητες του χωριού και η άλλη τα έθιμα που γίνονταν κάθε χρόνο στο χωριό. Μπορείτε τώρα να βρείτε ποια μέρη του ημερολογίου ανήκουν στη μία ενότητα και ποια ανήκουν στην άλλη ενότητα;

- β.** Φτιάξτε ένα σχεδιάγραμμα για κάθε ενότητα του ημερολογίου για να διηγηθείτε και να περιγράψετε στην τάξη σας αυτό που διαβάσατε.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η:

1 Ιουνίου, 10 Ιουλίου

- ✓ Ποια είναι τα βασικά πρόσωπα, πού γίνονται τα γεγονότα και πότε;
- ✓ Ποιο είναι το σημαντικό γεγονός όπου παίρνουν μέρος οι ήρωες;
- ✓ Ποια ήταν η δουλειά που έπρεπε να κάνουν; Πώς ξεκίνησαν τη δουλειά; Τι έγινε στη συνέχεια;
- ✓ Ποιο ήταν το τέλος;
- ✓ Πώς αισθάνονταν τα πρόσωπα για το γεγονός στο οποίο έλαβαν μέρος;

ΕΝΟΤΗΤΑ 2η:

25 Ιουνίου, 15 Ιουλίου

- ✓ Ποια έθιμα παρουσιάζονται, πότε γίνονται αυτά και πού;
- ✓ Τι περιλαμβάνουν οι εκδηλώσεις στο κάθε έθιμο; Πώς αρχίζει, τι γίνεται στη συνέχεια και πώς τελειώνει;
- ✓ Τι ακριβώς συμβολίζει το κάθε έθιμο και γιατί γίνεται;
- ✓ Πώς αντιδρούν όσοι παρακολουθούν τις εκδηλώσεις του εθίμου ή παίρνουν μέρος σ' αυτές;

- γ.** Θέλετε να διηγηθείτε και να γράψετε το κείμενό σας με λιγότερα λόγια, περιληπτικά; Γράψτε μια φράση για κάθε ερώτηση. Προσέξτε να συμπεριλάβετε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες.

4.α. Στο κομμάτι «Ωρα καλή ελπίζω στους δυνατούς», του ίδιου κειμένου, υπογραμμίστε όλα τα ρήματα που βρίσκονται στην οριστική του αορίστου. Φανταστείτε ότι διηγείστε την ιστορία σαν να τη ζούσατε τώρα. Ξαναγράψτε αυτή την παράγραφο βάζοντας τα ρήματα που υπογραμμίσατε στην οριστική ενεστώτα. Τι έχει αλλάξει; Εάν γράφατε στο ημερολόγιό σας, ποιους χρόνους θα χρησιμοποιούσατε; Γιατί;

β. Αν διαβάσατε το κείμενο της Πέμπτης 10 Ιουλίου, θα παρατηρήσατε ότι όλα τα ρήματα βρίσκονται σε χρόνο αόριστο, εκτός από τις φράσεις «*Η δοκάνα είναι ένα επίπεδο ξύλο με τσακμακόπετρες από κάτω. Αυτές κάνουν τη δουλειά, το ξεχώρισμα του καρπού*» όπου χρησιμοποιείται ενεστώτας. Διαβάστε όλη την παράγραφο και εξηγήστε γιατί συμβαίνει αυτό.

5.α. Σίγουρα κι εσείς έχετε ζήσει από κοντά κάποια κοινωνική δραστηριότητα ή εκδήλωση, όπως είναι ο γάμος, η βάφτιση, ένα πανηγύρι κ.ά. Μιλήστε για την εμπειρία

σας στους συμμαθητές σας, σε ένα μικρό κείμενο, όπου θα περιγράψετε πώς εξελίχθηκε η εκδήλωση. Ακολουθήστε το σχεδιάγραμμα της πρώτης ενότητας. Μην ξεχάσετε να γράψετε πώς αισθανθήκατε γι' αυτό που ζήσατε.

πίνακας του Δ. Γιολλάσπ

β. Περιγράψτε στους συμμαθητές σας κάποιο έθιμο που συνηθίζεται να γίνεται κάθε χρόνο στο χωριό σας ή στην πόλη σας ή στην πατρίδα σας. Κατά την περιγραφή σας ακολουθήστε το σχεδιάγραμμα της δεύτερης ενότητας. Στο τέλος θα ήταν ωραίο να διαβάσετε στην τάξη σας τα έθιμα για τα οποία έχετε γράψει και να φτιάξετε «Το μικρό τετράδιο των εθίμων».

Ενότητα 7

Η ζωή έξω από την πόλη

6. Βρείτε μέσα στο κείμενο όλες τις λέξεις που έχουν σχέση με τις αγροτικές ασχολίες και με τη ζωή στο χωριό. Αφού τις βρείτε, τοποθετήστε τις στη σωστή κατηγορία:

Ουσιαστικά	Ρήματα

Διαλέξτε πέντε από τις παραπάνω λέξεις και γράψτε μια μικρή ιστορία.

7. Στο κείμενο της 15ης Ιουλίου περιέχονται οι γιορτές κάποιων αγίων. Βρείτε πληροφορίες από τα το βιβλίο των Θρησκευτικών ή από εγκυκλοπαίδειες για τη ζωή των αγίων αυτών. Μπορείτε να βρείτε και κάποιες λαϊκές παραδόσεις που συνδέονται με τις γιορτές. Γράψτε για κάθε άγιο τα κύρια στοιχεία των πληροφοριών που βρήκατε, όπως: όνομα, τόπος καταγωγής, έργα, λόγοι για τους οποίους μαρτύρησε, ποιο ήταν το μαρτύριό του.

8. Η Λούλα η Μαστιχούλα πήρε τον λόγο και μας διηγείται αυτοπροσώπως την πορεία της από τα δέντρα της Χίου μέχρι το στόμα μας! Μπέρδεψε όμως τη σειρά στα στάδια παραγωγής της. Βοηθήστε την, βάζοντας στη σωστή σειρά τις παραγράφους:

- Ακολουθεί το «κέντημα» του κυρ Σχίνου, με τα «κεντητήρια», για να αρχίσει να «δακρύζει». Χαράζουν, δηλαδή, μικρές τομές στον κορμό και στα κλαδιά του, αρχίζοντας από κάτω προς τα πάνω, μια φορά την εβδομάδα και για πέντε, έξι φορές συνολικά.
- Τον Ιούνιο καθαρίζεται και ισοπεδώνεται ένας κυκλικός χώρος κάτω από κάθε μαστιχόδεντρο, το λεγόμενο «τραπέζι». Έπειτα, στρώνεται με ειδικό άσπρο χώμα, πάνω στο οποίο θα κυλήσω αργότερα, για να μπορώ να στεγνώσω και να με συλλέγουν ευκολότερα.
- Από τον Νοέμβρη, και για όλο σχεδόν τον χειμώνα, αρχίζει η περιποίησή μου από ομάδες πολύ υπομονετικών και άξιων γυναικών: με καθαρίζουν από τα ξένα σώματα, με πλένουν με νερό και σαπούνι και με απλώνουν να στεγνώσω σε μέρος δροσερό και προστατευμένο. Έτσι, λαμπερή και πεντακάθαρη, με παραδίδουν στην Ένωση Μαστιχοπαραγωγών, για να αρχίσει η επεξεργασία μου.
- Τον Σεπτέμβρη, που έχω πλέον... πήξει, αρχίζει το μάζεμά μου, με ειδικά εργαλεία, τα «τιμητήρια». Πρώτα μαζεύουν τις «πίτες», τα μεγάλα κομμάτια μου, τα οποία τοποθετούν σε πλεκτά πανεράκια, τα μαστιχοκάλαθα, ανακατεμένα με ασπρόχωμα. Αργότερα μαζεύουν και τα μικρότερα ψικουλάκια μου, ένα ένα, ή ξύνουν απαλά το μαστιχόδεντρο και τα σκουπίζουν όλα μαζί από το «τραπέζι» όπου πέφτουν.
- Αφού γίνει η διαλογή μου σε ποιότητες, αποφασίζεται πώς θα αξιοποιηθώ, συσκευάζεται αναλόγως και προωθούμαι στην αγορά. Γίνομαι τσίχλα, με χρησιμοποιούν στη φαρμακευτική, στην οδοντιατρική, στην παρασκευή καλλυντικών και αρωμάτων, στη ζαχαροπλαστική και στην ποτοποιία, ακόμα και στη ζωγραφική και στην υφαντουργία, ως σταθεροποιητή χρωμάτων.

περιοδικό «Ερευνητές», Η Καθημερινή, τεύχος 243, 27/9/03 (διασκευή)

9. Θέλετε να δώσετε συνοπτικά τα βήματα που οδηγούν τη μαστίχα από το δέντρο στην αγορά; Χρειάζεται μια ονομαστική φράση (με ουσιαστικό χωρίς ρήμα) ως τίτλος του κάθε βήματος.

Η πορεία της μαστίχας

1. Καθάρισμα, ισοπέδωση και στρώσιμο με ειδικό άσπρο χώμα.
2.
3.
4.
5.

10. Παίξτε με τη μαστιχούλα! Γράψτε τη λέξη «**ΜΑΣΤΙΧΟΥΛΑ**» και, κάνοντας συνδυασμούς με τα γράμματα που περιέχονται σ' αυτήν, φτιάξτε άλλες λέξεις.

Για να κάνετε την αρχή, σας δίνονται οι ορισμοί μερικών λέξεων:

- Στηρίζουν τα δόντια:
- Τη μασάμε:
- Χρησιμοποιείται στη σφεντόνα:
- Πιάνουν τα τρόφιμα από την πολυκαίρια:

Βρείτε κι άλλες λέξεις χρησιμοποιώντας τα ίδια γράμματα.

Επαναληπτικοί πίνακες της ενότητας για να διορθώσω το γραπτό μου

(κοίταξε πρώτα στη σελίδα 30 τον πίνακα: Διορθώνω το γραπτό μου)

Σημειώνω στη δεξιά στήλη του πίνακα ένα + για όσα νομίζω ότι έχω γράψει και ένα - για όσα δεν έχω γράψει. Στη συνέχεια συμπληρώνω όλα όσα λείπουν για να είναι το γραπτό μου πλήρες.

1.α. Ποιες είναι οι βασικές πληροφορίες που φροντίζουμε να αναφέρουμε όταν θέλουμε να μιλήσουμε για ένα γεγονός

- Πού συνέβη το γεγονός.
- Πότε συνέβη.
- Ποιοι έχουν σχέση με αυτό.
- Ποια ήταν η αιτία.
- Τι ακριβώς έγινε (με χρονική σειρά).
- Ποια είναι η σημασία και ποιες οι συνέπειες του γεγονότος.
- Ποια είναι τα μέσα, οι τρόποι αντιμετώπισης των συνεπειών.
- Ποια είναι τα συμπεράσματα που βγαίνουν.

1.β. Πώς περιγράφουμε μια σειρά πράξεων που επαναλαμβάνονται, π.χ. έθιμα ή κοινωνικά γεγονότα και εκδηλώσεις

- Ποια είναι η διαδικασία, πότε γίνεται και πού.
- Ποιοι συμμετέχουν και πώς.
- Ποια είναι τα στάδια, οι διαδοχικές φάσεις (γεγονότα-πράξεις με τη σειρά που συμβαίνουν).
- Τι ακριβώς συμβαίνει σε κάθε στάδιο και γιατί γίνεται.
- Πώς τελειώνει η διαδικασία.
- Πώς αντιδρούν όσοι παρακολουθούν ή παίρνουν μέρος.

2. Πώς περιγράφουμε ένα χώρο που γνωρίσαμε

- Πού ήταν αυτός ο χώρος.
- Πώς ήταν απ' έξω και πώς από μέσα.
- Ποιος ήταν ο λόγος που μας έκανε να αγαπήσουμε ή απλώς να γνωρίσουμε τον χώρο αυτό.
- Ποιους συναντούσαμε και τι κάναμε εκεί.
- Τι σκεφτόμασταν και πώς νιώθαμε κάθε φορά που βρισκόμασταν εκεί.

Μπορείτε να διαβάσετε από το Ανθολόγιο:

- ✎ Κωστής Παλαμάς, *Στον κήπο* (σελ.18)
- ✎ Οδυσσέας Ελύτης, *Ο ήλιος ο ηλιάτορας* (σελ.16)
- ✎ Ελένη Χωρεάνθη, *Η Ασπρούδα* (σελ.34)
- ✎ Αίσωπος, *Οι ψαράδες που έπιασαν μια πέτρα* (σελ.141)
- ✎ Νίκος Καζαντζάκης, *Ο γιος* (σελ. 155)

Διαβάστε - Δείτε - Ακούστε - Επισκεφτείτε

- ✎ Κλιάφα Μαρούλα, *Ένα δέντρο στην αυλή μας*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1985
- ✎ Παπαδιαμάντης Αλέξανδρος, *Διηγήματα για παιδιά και νέους*, εκδ. Άγκυρα, Αθήνα, 2002
- ✎ Τόλκιν Τζον Ρόναλντ Ρούελ, *Ο αγρότης ο Τζάιλς απ' το χωριό*, μετάφρ. Ε. Χατζηθανάση, εκδ. Αίολος, Αθήνα, 2002
- ✎ Τσουκαλά Δανάη, *Μύθοι και θρύλοι από τα νησιά μας*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1995
- ✎ Φακίνου Ευγενία, *Ελληνικό Πανόραμα*, εκδ. Κέδρος, Αθήνα, 1995

- ✎ Μπέιμπ, *το ζωηρό γουρουνάκι*, Κρις Νουνάν, 1995
- ✎ *Ο ψύλλος*, Δημήτρης Σπύρου, 1989
- ✎ *Τα δελφινάκια του Αμβρακικού*, Ντίνος Δημόπουλος, 1993
- ✎ *Το δέντρο που πληγώναμε*, Δήμος Αβδελιώδης, 1986

- ✎ *Μέσα σ' αυτή τη βάρκα*, στίχοι, μουσική Μ. Χατζιδάκις
- ✎ *Σαράντα γιδοπρόβατα*, στίχοι Μ. Κριεζή, μουσική Λ. Πλάτωνος
- ✎ *Το ποτάμι*, μουσική Μ. Χατζιδάκις (ορχηστρικό)
- ✎ *Του μικρού Βοριά*, στίχοι Ο. Ελύτη, μουσική Μ. Θεοδωράκης
- ✎ *Τριαντάφυλλο*, στίχοι Φ. Γκ. Λόρκα, μετάφραση Α. Σολωμός, μουσική Μ. Χατζιδάκις

- ✎ Κέντρο Γαία, *Όθωνος 100*, Κηφισιά, Αθήνα
- ✎ Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης, *Κυδαθηναίων 17*, Πλάκα, Αθήνα
- ✎ Μουσείο Φυσικής Ιστορίας *Γουλανδρή, Λεβίδου 13*, Κηφισιά, Αθήνα

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις

- ✎ www.greenpeace.gr
- ✎ www.helmerajunior.gr
- ✎ www.wwf.gr

Διορθώνω το γραπτό μου

Κάθε φορά που γράφω ένα κείμενο το ξαναδιαβάζω. Προσέχω όλα τα παρακάτω και διορθώνω όσα χρειάζονται. (Μπορεί να χρειαστεί να ξαναγράψω κάποια μέρη του κειμένου μου.)

1. Ποιος ήταν ο σκοπός μου; Τον πέτυχα; (Συμβουλευτείτε τα σημεία που προτείνονται για ανάπτυξη στην εκφώνηση της εργασίας παραγωγής γραπτού λόγου κάθε φορά και τους επαναληπτικούς πίνακες στο τέλος της κάθε ενότητας.)
2. Οργάνωσα το γραπτό μου σε παραγράφους;
3. Πώς είναι η ορθογραφία; Χρησιμοποίησα το λεξικό μου;
4. Χρησιμοποίησα σωστά τις τελείες και τα κόμματα;
5. Χρησιμοποίησα πολλές διαφορετικές λέξεις ή έχω επαναλάβει συχνά τις ίδιες λέξεις;
6. Τι μου άρεσε περισσότερο απ' όσα έγραψα;
7. Τι θα μπορούσα να έχω γράψει καλύτερα; Πώς μπορώ να το γράψω τώρα;
8. Τι θα μπορούσα να γράψω ακόμα; Τι θα μπορούσα να αφαιρέσω;
9. Θα καταλάβουν το κείμενο οι συμμαθητές μου;
10. Ποια σημεία θα τους αρέσουν περισσότερο και ποια λιγότερο;
11. Πώς είναι η εμφάνιση του γραπτού μου; Είναι καθαρό και καλογραμμένο; Μπορεί να το διαβάσει κανείς εύκολα;